

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۲) قانون حمایت از
حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸»

مقدمه

حقوق مالکیت فکری مترتب بر هر «اثر» که به موجب قانون مورد حمایت قرار می‌گیرد دارای دو جنبه مادی و معنوی است. جنبه‌های مادی حقوق مالکیت فکری مترتب بر اثر شامل حق هر نوع بهره‌برداری اقتصادی از اثر از قبیل نشر، عرضه، پخش و ... است. جنبه‌های معنوی حقوق مالکیت فکری مترتب بر اثر شامل «حق ذکر نام در اثر»، «حق تحریف»، «حق تغییر»، «حق بهره‌مندی از تقدیر اثر» و «حق نشر» می‌گردد. ماده (۱۹) «قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» در این باره مقرر داشته است: «هرگونه تغییر یا تحریف در اثرهای مورد حمایت این قانون و نشر آن بدون اجازه پدیدآورنده ممنوع است».

به موجب ماده (۱۲) این قانون، مدت استفاده از جنبه‌های مادی حقوق مالکیت فکری مترتب بر اثر برای وراثت پدیدآورنده از تاریخ مرگ پدیدآورنده سی سال است، لکن به موجب ماده (۴) همان قانون «حقوق معنوی پدیدآورنده محدود به زمان و مکان نیست و غیرقابل انتقال است». لذا هرگونه تعرض به جنبه‌های معنوی حقوق مالکیت فکری مترتب بر «اثر» به موجب مواد (۱۹) و (۲۵) این قانون جرم است و در صورتی که بر اثر گذشت زمان، استفاده از اثر با رعایت قانون برای همگان آزاد باشد به موجب ماده (۲۶) همان قانون وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند به‌عنوان شاکی خصوصی هرگونه تغییر یا تحریف در آثار مورد حمایت قانون را مورد پیگیری قرار دهد.

بررسی کلیات طرح

این طرح به دنبال آن است که مدت حمایت مادی از آثار را پس از فوت پدیدآورنده، از ۳۰ سال به ۵۰ سال افزایش دهد در خصوص کلیات این طرح نکات زیر قابل بیان است:

۱. بهره‌مندی وراثت از جنبه‌های مادی حقوق مالکیت فکری مترتب بر آثار متعلق به مورث آنها علی‌القاعده است، لذا تمدید آن موافق اصل عدم زوال مالکیت است.

۲. قانونگذاران برای حمایت از جامعه و ایجاد زمینه بهره‌مندی بیشتر جامعه از آثار فکر و اندیشه، مدت بهره‌مندی وراثت از حقوق مالکیت فکری را محدود می‌کنند و در ایجاد تعادل بین منافع جامعه و منافع وراثت (یا موصی‌لهم) معمولاً یک سقفی را تعیین می‌کنند. تمدید این مدت به معنی حمایت بیشتر از وراثت (یا موصی‌لهم) در مقابل جامعه است.

۳. اشکالی که از تصویب این طرح به وجود می‌آید آن است این طرح نسبت به آثاری که به موجب قانون فعلی مدت سی سال آنها منقضی شده از این جهت که آیا شامل آنها نیز می‌شود یا خیر ساکت است؟ همچنین اگر شامل آنها هم بشود حکم آثاری که تا قبل از تصویب این قانون و پس از انقضای مدت سی سال منتشر شده‌اند چگونه خواهد بود؟

۴. لایحه جامعی در خصوص حقوق مالکیت‌های ادبی و هنری در دست بررسی است، لذا بهتر است این مورد نیز در همان لایحه دیده شود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مطالب پیش‌گفته عدم تصویب طرح مورد پیشنهاد است.